

Skog Alnarp

Träd spelar roll

Det är inte lätt att förutse vad som händer med skogen. Markägare fattar besluten på en mängd olika grunder. Och riktigt komplicerat blir det om marken ägs gemensamt.

En lekfull och effektiv metod för att hitta rätt kan vara ett spel.

För Carl Salk, forskare vid institutionen för Sydsvensk skogsvetenskap, är det helt i sin ordning att ägna en del av arbetstiden åt spel.

– Det kan vara ett bra sätt att få svar på komplexa frågor. Alternativet är att testa i verkligheten med risken att allt blir fel. Det blir kostsamt och värdefull tid går förlorad, säger Carl Salk.

Hans forskning är inriktad mot de tropiska skogarna och hur de brukas av lokalsamhällen.

EN NYCKELFRÅGA är att förutse hur markägare reagerar under olika förutsättningar.

– Metoden att göra simuleringar genom ett spel kan användas i många sammanhang, även under svenska förutsättningar. Men utmaningarna att förutse hur markägare interagerar blir extra tydliga i länder där en mark brukas

Carl Salk i Brasilien

tillsammans. Då är du direkt beroende av hur grannen handlar.

– Man kan förstås måla upp olika scenarier och intervjua de berörda, men det blir fort komplicerat och teoretiskt, långt från verkligheten. Då är det bättre att testa olika scenarier vid spelbordet, säger Carl Salk.

HAN ÄR för närvarande engagerad i ett forskningsprojekt i Brasilien om markanvändning, där konstruktionen av ett spel är ett steg på vägen.

Utmaningen är att koka ner komplicerade frågor till något som avspeglar verkligheten och känns engagerande.

Carl Salk berättar om ett projekt i Laos, finansierat genom CIFOR (Center for International Forestry Research).

Målet är att minska avskogningen. Byarna i området driver svedjebruk på den gemensamt ägda marken. Skogen bränns för att ge mark åt jordbruket. Askan efter de brända träden ger näring åt jorden, när den effekten planar ut flyttar svedjebruket och ett nytt område skog bränns ner. För ett gardera sig mot missväxt på grund av dåligt väder måste ett relativt stort område brännas ner.

Då skogen bränns frigörs

Carl Salk går igenom förutsättningarna inför en ny spelomgång. Foto: Michal Pajak

koldioxid till ingen nytta och driver på klimateffekten. Därför kan det vara en god affär att betala byborna för att odla mindre arealer och bruka den brända marken en längre tid.

I STÄLLET för grödor till avsalu är alltså tanken att ge byborna ekonomisk ersättning.

Byborna försäkras trygga inkomster och omvärldens vinst är minskade klimatutsläpp, konstaterar Carl Salk.

Frågan var hur pengarna ska betalas ut. Tre olika alternativ mejslades fram.

- 1) Individuell bonus för minskad skogsbränning.
- 2) Kollektiv ekonomisk bonus.
- 3) En försäkring mot dåligt väder och kompensation för minskade inkomster.

Lösningen på vägvalet blev att låta byborna delta i ett spel. Grupper på åtta personer vardera samlades runt ett bord. Varje omgång tog några timmar och inlevelsen var stor i de olika scenarierna.

– För att öka engagemanget ville vi ha någon form av insatser. Av olika anledningar valde vi bort pengar. Lösningen blev att spela om tvättmedel, vilket fungerade utmärkt.

Det var lite märkligt att åka runt i Laos för handla upp enorma mängder tvättmedel. Men det var mödan värt.

DET hela gav tydliga resultat. Spelet genomfördes i fyra byar med tre grupper i varje by. Utfallet blev detsamma i alla fallen.

Klart effektivast är att ge en kollektiv ersättning till byn. Det minskar den brända arealen mest. Anledningen är att byborna då talar mycket med varandra. Det växer fram ett gemensamt agerande.

Individuell bonus är sämre. Även om det även då förekommer en dialog mellan grannarna finns det frispasagerare som maximerar sin egen odling på kollektivets bekostnad.

Försäkringslösningen är en bra idé i teorin, men ger dålig utdelning. Förmodligen beroende på dålig förståelse av ett ganska komplext system.

– Resultatet var långt ifrån givet. Då vi i förväg gissade på utgången gick åsikterna isär.

– Det är ett exempel på hur spel kan ge svar på komplexa frågor, konstaterar Carl Salk.